

ОРГАНИЗАЦИЈА РЕЛИГИЈСКИХ ПУТОПИСА НА ИНТЕРНЕТУ У СВРХУ ПРОМОВИСАЊА ВЕРСКОГ ТУРИЗМА

Ненад Бадовинац¹

¹Универзитет у Београду,
Факултет организационих наука,
Београд, Србија

Резиме:

Верски туризам представља појаву која има тенденцију развоја. Због великог броја Светих места у Србији, важно је обогатити понуду њиховог промотивног садржаја. Осим садржаја информативног карактера, путописна форма објављених текстова на тему посете Светих места могу послужити у сврху промоције верског туризма. Аутори путописних текстова могу својим слободним, личним изражавањем кроз религијско-путописну тему да опишу и прикажу Света места на један иновативан и креативан начин. Аутори могу да се изражавају кроз интернет блогове и на тај начин да објаве своје личне утиске са поклониčkih путовања Светим местима. На овај начин путописци могу бити снажни промотери верског туризма. Основна идеја и циљ овога рада је креирање јединственог интернет каталога на којем би аутори објављивали своје путописе. Идеја је да се на примеру Српске православне цркве организује интернет локацију на којој ће путописни аутори објављивати своје текстове и слике о личним посетама Светим местима. На тај начин посетиоцима и свим заинтересованим омогући ће се лак приступ до важних информација о Светим местима, али и омогући ће им се приступ путописним текстовима аутора који су описивали личне утиске са својих поклониčkih путовања. Уз овакав креативан приступ многи манастири и цркве који немају своју интернет презентацију, или имају али неажурирану и по неколико година, добиће јединствену интернет презентацију са релевантним подацима потребним верским туристима.

Кључне речи:

Интернет блогови, путописи, верски туризам.

УВОД

На интернет сајтовима могуће је пронаћи информативни садржај о Светим местима и осталим верским локацијама. Много информација се налази на интернет форумима и интернет блоговима које објављују поклоници Светих места. Многи манастири и цркве имају своје званичне интернет презентације на којима објављују важне информације за посетиоце. Постоје и регистри који садрже веб-линкове до таквих локација (Православно хришћанство). Аутор овог рада је аутор путописног веб-блога (Записи и репортаже) на којем објављује своје путописе са поклониčkih путовања Светим местима. Као писац путописне литературе и објављене путописне књиге „Сусрети са Светим местима” (Бадовинац, 2013), аутор сматра важним да се лична

Одговорно лице:
Ненад Бадовинац

е-пошта:
nenad.badovinac@gmail.com

искуства поклоника верских локација објаве и поделе путем интернета са потенцијалним верским туристима. Аутори путописних текстова своје лично духовно искуство надопунуће важним информацијама која ће бити потребна верским туристима. Аутор сматра да су важан фактор развоја верског туризма путописни аутори чије је путописне текстове потребно квалитетно организовати и представити на интернету. Исто тако, аутор сматра да њихова лична искуства која су описана у путописним текстовима представљају снажан алат за промовисање верског туризма. Писац путописне литературе може да кроз своје текстове оствари контакт са читаоцем и да му пренесе своје утиске и искуства. У овом раду је на примеру Српске православне цркве описан пројекат израде путописног интернет портала који би могао да окупи ауторе религиозно-путописних текстова. Идеја рада је да се на интернету организује место за промовисање Светих места и верских објеката који би били праћени путописним текстовима.

ПУТОПИСИ КАО ВАЖАН ФАКТОР ПРОМОВИСАЊА ВЕРСКОГ ТУРИЗМА

Нико није свезнајући, па свако може од другог да сазна нешто ново. Тако могу туристи и посетиоци да кроз путописне форме допуњују своја сазнања. Појединац који је доживео одређено путовање може да се изјасни кроз писање путописа. Путовање пружа могућност непосредног сазнања, насупротив медијима који дају посредно сазнање. Циљ религијског путописа је дељење спознаје о посетама Светим местима, о контакту са људима које је срео на таквим путовањима. Туриста верник или туриста који нема посебан однос према вери, приликом посете Светом месту увек научи понешто ново о црквеном, манастирском тј. духовном животу. Он своје сазнање може да забележи у путописну форму (Стаменковић, 2005). Платон описује мишљење као унутрашњи разговор душе са самим собом. Путовање је подстицај за унутрашњи дијалог. То путовање може утицати на промену стања свести, али и на трајну трансформацију личности (Чомић, 2000). Стога је важно и корисно за појединце да таква искуства забележе у писану форму. О односу ходочашћа и туризма теолози дају принципијелан одговор да „модерни (масовни) туриста није ходочасник”. Основна разлика по њиховом мишљењу је у томе што ходочасник нежно и са пуно љубави приступа на Свето место, док туриста продире и основни циљ му је да уради добре фотографије. Тако фотографија постаје облик магационирања доживљаја са путовања. Она

представља лажно сећање, јер она не представља оно што смо видели, већ оно што је видео објектив фото-апарата (Чомић, 2000).

За ову прилику није нужно улазити у детаље, већ је довољно схватити да се жеља за путовањима у Света места не појављује само код чврсто опредељених у вери, него и код шире групе људи заинтересоване да упознају верске објекте као Света места, као облик духовног обогаћивања и као историјске споменике (Вуконић, 1990). Стога аутор овог рада сматра да је веома важно да се путописни текстови бележе и објављују, јер тако могу да представљају својеврсну базу текстова који могу да се употребе за развој верског туризма.

УТИЦАЈ ИНТЕРНЕТ ОБЈАВЕ НА ПОНАШАЊЕ ВЕРСКИХ ТУРИСТА

На тржишту књига се појављују путописне књиге, али мало је оних који се односе на путописе по Светим местима. За развој верског туризма потребно је потицати код аутора путописну форму писања. Идеја овог рада је да се организују на интернет порталу путописи на тему посете манастирима и верским светилиштима. У ту сврху, интернет портал може да буде организован као друштвени медији користећи алате као што су *Facebook*, *Wordpress* и сл.

На друштвеним медијима, корисници се међусобно повезују и деле своја интересовања, објављујући различите садржаје који се деле у две групе: прву групу чине објављени садржаји које корисник објављује са намером да са пријатељима подели информације о свом животу, а другу групу чини садржај обављен са намером да корисника повеже са осталим људима који имају иста интересовања или размишљања (Juslen, 2009). Туристичко путовање је једно од интересовања туриста који посећује друштвене медије и тамо се информисе о туристичким садржајима, понуди и условима. У вези са горе наведеним, *Google* је направио слично истраживање које је показало да се половина испитаника изјаснило да на њихове планове у вези путовања утичу препоруке других људи (International IPK, 2012).

Истраживање које су урадили Fotis et al, показало је да 82% посетилаца друштвених медија читајући коментаре на интернету доносе одлуку о путовању. Испитаницима су коментари са друштвених медија поузданији извор информација него од оних који се могу наћи на званичним сајтовима, у туристичким агенцијама или у рекламама (Fotis et al. 2012). Већина људи признаје да су коментари са друштвених медија утицали на њихове планове у вези путовања

(Живковић, 2015). На темељу наведених истраживања, аутор овог рада је закључио да туристи имају поверење у истиности информације која је објављена на интернет друштвеним медијима. Управо из ове чињенице је аутор добио идеју за писање овог рада и имплементацију путописног интернет портала.

КОНЦЕПТУЕЛНА АРХИТЕКТУРА ПУТОПИСНОГ ИНТЕРНЕТ ПОРТАЛА

Систем за дељење садржаја на интернету, као што је *Wordpress*, нуди једноставност за администрирање и објављивање текстуалних објава уз додавање мултимедијалног садржаја. Интернет портал који би се креирао са сврхом описаном у овом раду, једноставно се може изградити помоћу *Wordpress* алата у облику интернет блога којим треба да управља администратор. Администратор је особа или тим људи који ће да организују и воде пројекат путописног интернет портала. Уз администратора који је главни уредник портала још неколико субјеката је потребно укључити у пројекат. Остали уредници портала су путописни аутори који имају потпуну слободу да се креативно изразе. Њихова слобода изражавања се мора поштовати како се не би уништила њихова лична креативност писања. Међутим, потребно је да рецензент надгледа путописне објаве и да их лекторише и по потреби исправља уз сагласност аутора. Пожељно је у пројекат укључити преводиоце који ће текстуалне објаве преводити на стране језике. То ће умањити језичку баријеру страним верским туристима. Читаоци путописних текстова треба да буду сигурни да су текстови и објаве на путописном интернет порталу у складу са кровном верском институцијом, нпр. Српском православном црквом. То ће осигурати веродостојност објављених информација. Потребна веродостојност добиће се на начин да се интернет линк путописног портала повеже са званичним сајтом верске организација, на примеру Српске православне цркве то би био линк: www.spc.rs. Читаоцима треба да буде омогућено да по појму претраживања могу да пронађу Света места која желе да посете. Лектори и рецензенти текстова водиће бригу да у путописне објаве укључују и потребне информације о могућем смештају, могућем термину посете и информације о контакту са манастиром или црквом. Потребно је да се омогуће начини претраживања верских објеката по географским регијама. Потребно је омогућити категоризовање и сортирање текстова по Светим местима (манастир, црква...). Идеја је да аутори путописних текстова самостално објављују своје текстове, а да их лектори

и рецензенти по потреби коригују. Међутим, путописни аутор би требао да категоризује свој текст у једну од категорија, а то су манастири, цркве или друга Света места. У основи, субјекти који би били део овде описаног пројекта су:

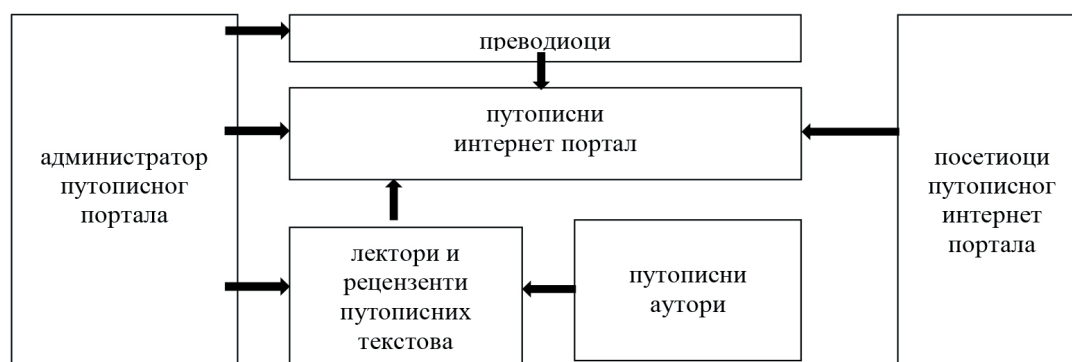
- ♦ администратор блога – особа или тим људи, чланови мисионарског одељења верске институције, нпр. Српске православне цркве. Њихова улога је вођење пројекта, ангажовање и надгледање активности рецензента, лектора и преводиоца;
- ♦ путописни аутори – објављују своје ауторске радове и том приликом их сортирају у одређене категорије;
- ♦ лектори и рецензенти текстова – издају сагласност да се одређени путописни текст може објавити на порталу. Потребно је да пре објаве лекторишу путописни текст и коментаре који се појављују на интернету;
- ♦ преводиоци – преводе објављене путописе на стране језике;
- ♦ посетиоци сајта – потенцијални ходочасници светих места – нерегистровани чланови могу да читају текстове, а регистровани чланови могу да коментаришу интернет објаве и на тај начин могу да постављају питања ауторима радова.

Главни циљ портала је повећање туристичке посете у области верског туризма, али и подизање свести код потенцијалних посетиоца о духовности као појму који просечни верски туриста не познаје. Аутор сматра да управо путописни текстови који су духовно надахнути од путописних аутора могу да верском туристи приближе појам духовности и да га усмере на Света места у Србији.

Наступ главног уредника мора бити проактиван, он мора бити увек у контакту са управом верског светилишта, манастира или цркве. Мора да осигура употребљивост маркетиншких алата који ће се примењивати на интернет порталу. Аутор сматра да део портала треба да чини и Упутство за путописне ауторе који треба да садржи неколико смерница, од којих је најважнија да аутор своје објаве поткрепљује истинитим и провереним информацијама. Да би се идеја описана у овом раду могла имплементирати, потребно је да сви субјекти прихате нову филозофију промовисања верског туризма која се темељи на дељењу личног искуства ходочасника који су већ посетили Света места. Аутор сматра да је важно повезати путописни интернет портал са профилима на друштвеним мрежама. Аутор предлаже дозволе

коментарисања на објављене путописне текстове, али под непрестаним надзором рецензента који ће

водити бригу о коректности и пристојности садржаја коментара (Вучковић, 2015).

Слика 1. Организациона шема путописног интернет портала

Са техничке стране имплементације идеје која је описана у овом раду, потребно је креирати категорије за свако верско светилиште које припада кровној организацији, на пример Српској православној цркви. Свака верска локација треба да буде описана са својом географском локацијом, а сваки објављени путописни текст треба аутоматски предложити посету оближњим верским светиштима (манастирима, црквама...). Тако ће верски туриста лакше да планира своју вишедневну туристичку посету.

Функционалан веб-блог који је креиран у *Wordpressu* омогућује ауторима да сами постављају своје путописне текстове. Корисник на веб-порталу у посебну категорије поставља текстове, а објаву допушта лектор и рецензент.

Аутор предлаже следеће функционалности портала: интервјуи са ауторима, интервјуи са осталим сарадницима, контакт са ауторима из других верских организација, награђивање путописних аутора, детаљан преглед верских светилишта (манастири, цркве...).

ДИСКУСИЈА

Коришћење путописне форме као иновативног начина представљања Светих места уноси освежење у сфери промовисања верског туризма. Важна је добра организација интернет портала који ће бити место сусрета путописних аутора и ходочасника Светим местима. Као средишње место, интернет портал био би направљен да у потпуности његовим садржаје управља заједница путописних аутора и лектори. Допринос овог рада је у сфери упознавања

потенцијалних ходочасника и верског туристе са релевантним информацијама о Светим местима. Управа манастира ретко ажурира интернет презентацију свог манастира, а врло је важно да садржај на интернет презентацији буду тачан и ажуран. Пре имплементације ове идеје аутор предлаже да се направи истраживање у облику интернет анкете са питањима која ће понудити одговор о значају пројекта за верске туристе.

Идеја је примењива како у верском туризму на примеру Српске православне цркве, тако и у другим верским организацијама. У пракси би са интернет порталом који је представљен у овом раду промовисали верски туризам, што је од великог значаја за развој туризма у држави. Аутор предлаже да се периодично путописни текстови објаве у штампаној књизи. Овај пројекат би могао да се на тај начин самофинансира.

ЗАКЉУЧАК

Аутор овог рада је аутор религиозно-путописне књиге „Сусрети са Светим местима” која је објављена 2013. године са благословом патријарха српског господина Иринеја, а посвећена је ауторовом духовнику, архимандриту Гаврилу, поводом 50. година његовог монашког живота. Аутор овог рада је и уредник интернет блога „Записи и репортаже” на којем од 2008. године објављује своје ауторске, путописне текстове на тему ходочашћа Светим местима које је посетио. Аутор из властитог искуства у писању и објављивању путописних текстова сматра да је неопходно интегрисати интернет објаву и

штампану књигу. Подстакнимо верске туристе путописном формом објављених текстова да их текстови приближе Светим местима и упознају их са знаменитостима које оне садрже. Поред религиозности, туристе привлаче различити облици аутентичности који су присутни у сакралним објектима и манастирским комплексима. Јако је важно да степен туристичке посећености буде један од параметара за оцењивање привлачности одређеног објекта. Ипак, то није могуће тачно утврдити јер скоро ниједан православни објекат не води евиденцију о броју посетилаца. Процене могу бити оквирне, али свакако не тачне и веродостојне. Нажалост, у Српској православној цркви недостају истраживања, као и центри и службе које би бележиле и анализирали број туриста и тиме допринели разумевању верског туризма. Аутор овог рада је члан Мисионарског одељења Српске православне цркве, тако да ће покушати да својим ангажманом осигура потребна истраживања и спроведе имплементацију ове идеје.

ЛИТЕРАТУРА

- Arhimandrit Vučković, G. (2015). *1st International conference on digital media and orthodox pastoral care*. Атина, 2015. Преузето 12. маја 2017. са www.dmopec15.com.
- Бадовинац, Н. (2013). *Сусрети са Светим местима, религиозно-путописни роман*. Београд: Ненад Бадовинац.
- Вуконић, Б. (1990). *Туризам и религија*. Загреб: Школска књига.
- International IPK. (2012). *ITB World Travel Trends Report 2012/2013*. Berlin: Messe Berlin GmbH.
- Juslén, J. (2009). *Netti mullistaa markkinoinnin: Hyödynnä uudet mahdollisuudet*. Helsinki: Talentum.
- Живковић, Р., Његуш, А., Гајић, Ј., Брдар, И., Мијајловић, И. (2015). *Управљање онлајн заједницама у хотелијерству*. International Scientific Conference SITCON 2015, DOI:10.15308/sitcon-2015-133-139
- Записи и репортаже. (2017). *Путописни интернет сајт*. Преузето 12. маја 2017. са www.zapisi-reportaze.com.
- Fotis, J., Buhalis, D., & Rossides, N. (2012). *Social media use and impact during the holiday travel planning process*. Berlin: Springer.
- Православно хришћанство. (2017). *Каталог православних ресурса на интернету*. Преузето 12. маја 2017. са www.pravoslavno-hristanstvo.com.
- Стаменковић, И. (2005). *Религијски туризам, облици и мотиви на примеру Православља*. Зборник радова Департамента за географију, туризам и хотелијерство 22-23/2005.
- Чомић, Ђ. (2000). *Путовање кроз Геопаноптикон – просторни, социјални и психолошки аспект комуникације у туризму*. Београд: Савезни центар за унапређење угоститељства –хотелијерства.

ORGANIZATION OF THE RELIGIOUS TRAVELOGUES ON THE WEB WITH THE AIM OF RELIGIOUS TOURISM PROMOTION

Abstract:

Religious tourism represents the phenomenon with the tendency to develop. Regarding the fact that Serbia boasts a significant number of holy places, it is important to improve the offer of their promotional contents. Besides its informative character, a travelogue, with its texts on the topics related to visits of holy places, may serve for the promotion of religious tourism. The authors of travelogues have a chance to describe various topics of holy places in an innovative and creative manner. Authors are free to communicate through web blogs and to post their personal impressions from the pilgrimage journeys to holy places. In that manner, travelogue authors may be strong promoters of religious tourism. The aim of this paper is to create the unique web catalogue where authors could post their travelogues. The idea is to organize a web location, with the support of the Serbian Orthodox Church, where traveloguers will publish their texts and photos with the topic of their own personal visits to holy places. This approach will provide the potential visitors and all interested people an easy access to important information on holy places, as well as the chance to read travelogues of authors who described their own personal impressions from pilgrimage journeys. By this creative approach, many monasteries and churches not having web presentations at all, or not updating them, sometimes for years, will get internet promotion, with relevant information necessary for religious tourists.

Keywords:

web blogs, travelogues, religious tourism.